

Monumentnummer*: 529793

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 21 december 2012
Kadaster deel/nr 82939/158

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Arnhem Arnhem Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Arnhem Falk-Stelling

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Arnhem A 1627

Omschrijving**

Inleiding

Ten zuidwesten van de Hooilaan(13) gelegen groep met een (onbekend) aantal afzonderlijke, relatief dicht bijeen gesitueerde voormalige opstellingen voor luchtdoelgeschut. De opstelling bevindt zich links en ten dele (nl. één zichtbaar onderdeel) rechts van een pad dat zich vanaf de Hooilaan - van nabij de noordelijke begrenzing van de recente jonge boomaanplant - in zuidwestelijke richting over militair oefenterrein uitstrekt en wel aan de oost- en zuidoostzijde van een zogenoemde 'compound' - een relatief moderne van aarden wallen en wachthuisjes voorziene opstelplaats voor materieel en manschappen. De onderdelen van de zogenoemde FLAK-stelling zijn (merendeels) als 'Regelbau' tot stand gekomen en op macroniveau zijn ze deel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. De onderdelen zijn op mesoniveau deel van een ensemble van verdedigingsmiddelen rond het vliegveld en vormen op microniveau een tamelijk amorfe groep van halfopen bunkertjes. Een luchtfoto van rond 1945 laat een tamelijk rommelige ruimtelijke structuur zonder veel begroeiing zien, en tevens een verbindingswegje van de stelling met de Hooilaan, die kennelijk als aanvoerweg voor materieel en bewapening diende. De bouwsels verkeren merendeels in verwaarloosde staat of zijn tot sterk verval geraakt.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

(Resten van) minimaal drie voormalige, deels in betonblokken, deels in baksteen en deels in gewapend beton uitgevoerde, in hoofdzaak rechthoekige opstellingen voor luchtafweergeschut en wat daarbij hoort. De onderdelen van deze zogenoemde FLAK-STELLING (FLAK = Flugzeugabwehrkanone) (13), die deels door zand en begroeiing aan het zicht zijn onttrokken, bezitten (al dan niet) in rudimentaire vorm vermoedelijk een voormalige toegang tussen afgeschuind metselwerk, die in de plattegrond wordt gevolgd door een rechthoekige open ruimte, die op zijn beurt via een bakstenen trapje en een toegangsopening aansluit op een half onder het maaiveld gelegen, door een gewapend betonnen plaat gedekte, uit betonblokken opgebouwde kleine rechthoekige ruimte. Rechts naast de toegang bevindt zich een tweede gevelopening. Verder werden in een tamelijk diepe kuil resten van een kennelijk vernietigd gebouw aangetroffen, waarvan onder meer een bakstenen trap en een fragment van een vroeger rookkanaal waren te herkennen.

Waardering

FLAK-STELLING of opstelling voor luchtdoelgeschut, van algemeen belang als zeldzaam en herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: krijgs- en cultuurhistorische, situationele en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de amorfe structuur die mogelijk deel uitmaakte van de camouflage, uit de specifieke ligging met onbeperkt uitzicht en schootsveld over de wijde omgeving van Vliegveld Deelen, en uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument